

Metryka to wielkość, która określa odległość pomiędzy punktami w przestrzeni. Na przykład, w przestrzeni euklidesowej:

$$dr^2 = dx^2 + dy^2 + dz^2$$

dr^2 oznacza tutaj kwadrat elementu odległości, a dx , dy , dz to różniczki współrzędnych. W płaskiej czterowymiarowej czasoprzestrzeni stosuje się metrykę Minkowskiego

$$ds^2 = -dt^2 + dx^2 + dy^2 + dz^2$$

Od tego momentu stosujemy konwencję sumacyjną Einsteina.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Konwencja_sumacyjna_Einsteina

Oznaczając $(x^0, x^1, x^2, x^3) = (t, x, y, z)$ możemy to zapisać w skróconej postaci

$$ds^2 = \eta_{\mu\nu} dx^\mu dx^\nu$$

η jest macierzą tensora metrycznego.

$$\eta = \begin{pmatrix} -1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

natomiast $\eta_{\mu\nu}$ jest elementem macierzy, gdzie μ wskazują na wiersz, ν - kolumnę macierzy.

Zadanie 1

Dla metryki Minkowskiego wykonaj zamianę zmiennych do współrzędnych sferycznych. Przyjmując $(x^0, x^1, x^2, x^3) = (t, r, \theta, \phi)$ zapisz macierz metryki w tych współrzędnych.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Układ_współrzędnych_sferycznych

Wskazówka:

W tym zadaniu może Ci się przydać reguła łańcuchowa:

$$dx^\mu = \left(\frac{\partial x^\mu}{\partial t}\right) dt + \left(\frac{\partial x^\mu}{\partial r}\right) dr + \left(\frac{\partial x^\mu}{\partial \theta}\right) d\theta + \left(\frac{\partial x^\mu}{\partial \phi}\right) d\phi$$

Ważnym pojęciem w ogólnej teorii względności są symbole Christoffela $\Gamma_{\beta\gamma}^\alpha$ ($\alpha, \beta, \gamma \in 0, 1, 2, 3$). Dla metryki g o macierzy diagonalnej (takiej, która ma same zera poza główną przekątną) wyrażają się one wzorem:

$$\Gamma_{\beta\gamma}^\alpha = \frac{1}{2g_{\alpha\alpha}} \left(\frac{\partial g_{\alpha\beta}}{\partial x^\gamma} + \frac{\partial g_{\alpha\gamma}}{\partial x^\beta} - \frac{\partial g_{\beta\gamma}}{\partial x^\alpha} \right)$$

Zadanie 2

Wyznacz wszystkie symbole Christoffela dla metryki Minkowskiego we współrzędnych sferycznych.

Wskazówka:

Zanim poddasz się pod naporem ogromnej liczby symboli, przypatrz się uważnie macierzy metryki i wzorowi na Γ i zastanów się, które z 4^3 symboli mogą być niezerowe. Może się też przydać obserwacja, że $\Gamma_{\beta\gamma}^\alpha = \Gamma_{\gamma\beta}^\alpha$.